

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Mezinárodní osvojení

Markéta Nováková
Kroměříž, 13. – 15. 4. 2015

---

www.umpod.cz

Mezinárodní osvojení - definice

- Čl.2 HAÚ
- dítě, jehož obvyklé bydliště je v jednom smluvním státě ("stát původu"), **bylo přemístěno, je přemíst'ováno nebo má být přemístěno** do jiného smluvního státu ("přijímající stát") **bud' po svém osvojení** ve státě původu manželi nebo jednou osobou s obvyklým bydlištěm v přijímajícím státě **nebo za účelem takového osvojení** v přijímajícím státě nebo ve státě původu.

Další souhlas

Speciální podmínka mezinárodního osvojení:

§ 796 NOZ

- (1) O osvojení nezletilého rozhodne soud na návrh osoby, která chce dítě osvojit. K návrhu na osvojení dítěte z ciziny nebo do ciziny připojí návrhovatel **rozhodnutí příslušného orgánu veřejné moci o souhlasu s osvojením.**

§ 35 odst. 2 písm. i ZSPOD

2) Při zajišťování sociálně-právní ochrany ve vztahu k cizině Úřad

i) dává souhlas k osvojení dítěte do ciziny.

Kdo dává souhlas k osvojení dítěte z ciziny? ÚO čl. 17? Čl. 23?

Mezinárodní osvojení - subsidiarita

- Do ciziny lze osvojit pouze dítě, kterému se po dobu 6 měsíců nepodařilo nalézt náhradní rodinnou péči (§ 22 odst. 8 ZSPOD)
- Kdy začíná běžet? Od zařazení do pěstounské péče?

Mezinárodní osvojení - subsidiarita

- Většinou děti romského etnika, děti se zdravotními handicapy (drogová závislost matky), problematickou rodinnou anamnézou
- Zprostředkování osvojení českých dětí do ciziny (tzv. „matching“ dítěte nejvhodnějším žadatelům)
- O svěření dítěte do péče před osvojením rozhoduje Městský soud v Brně (§ 428 odst. 2 ZZŘS)

Subsidiarita a „právní volnost“

- Udělení souhlasu rodičem – po 3 měsících se pozastavuje rodičovská odpovědnost, ustanoven poručník, uděluje souhlas před soudem.
- Nezájem a rozhodnutí soudu, že není třeba souhlasu rodiče – ustanovení opatrovníka rodičům pro udělení souhlasu, udělí souhlas, po 3 měsících se pozastavuje rodičovská odpovědnost.
- Zbavení rodičovské odpovědnosti – ihned, ustanovení poručníka, souhlas, po 3 měsících právní volnost???

Soudní řízení - standard

- Podání návrhu na svěření dítěte do péče před osvojením – po příjezdu
- Interakce
- Kolizní opatrovník
- Rozhoduje se usnesením bez nařízení ústního jednání
- Právní moc rozhodnutí
- Zastupování účastníků
- Pas

Mezinárodní osvojení - proces

- Tzv. post-adopční servis – zprávy o vývoji dítěte v osvojitelské rodině (9 zpráv do 18 let věku dítěte)
- Ve většině zemí spolupráce i s pověřenými organizacemi dle HAÚ
- Od roku 2000 úspěšně osvojeno přes ....dětí (Dánsko, Švédsko, Itálie, SRN, Rakousko, Francie, Island)

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Pravomoc českého soudu pro osvojení do ciziny

Žadatelé žádají vždy v zemi, kde žijí (bez ohledu na státní občanství)

Podle českého ZMPS je pravomoc českého soudu dána pro osvojení:

- je-li osvojitel (jeden z manželů) **státním občanem ČR**

Pravomoc českého soudu pro osvojení do ciziny (§ 60 ZMPS)

Podle českého ZMPS je pravomoc českého soudu
dána **pro osvojení**:

- je-li osvojitel (jeden z osvojujících manželů)
státním občanem ČR

Pravomoc českého soudu pro osvojení do ciziny (§ 60 ZMPS)

Není-li osvojitel nebo ani jeden z manželů
občanem ČR:

- osvojitel má v ČR **pobyt** + předpoklad uznání v domovském státě
- má-li osvojitel nebo alespoň jeden z osvojujících manželů v České republice **obvyklý pobyt**,

Jestliže je nezletilý, o jehož osvojení jde, státním občanem České republiky a má na území České republiky obvyklý pobyt, přísluší rozhodovat o jeho osvojení výlučně českým soudům

Péče před osvojením

- Použití § 823 odst. 2 NOZ (péče o dítě před uplynutím 3 měsíců od udělení souhlasu s osvojením, se souhlasem rodičů) – nelze u mezinárodního osvojení (subsidiarita)
- Zohlednění hmotněprávních ustanovení - § 954 odst. 1 (pečující osoba v ČR)

Péče před osvojením

- Péče před osvojením § 826 NOZ – šetření o vhodnosti (§ 827 NOZ)
- Příslušnost pro předání dítěte do péče před osvojením do ciziny - Městský soud v Brně (dle sídla ÚMPOD) § 428 odst. 2 ZŘS

Obcházení zákona

- Dítě by po osvojení ani za účelem osvojení nemělo přemísťováno do ciziny ➡ šlo by o mezinárodní osvojení
- Nutno zkoumat i úmysly žadatelů (již v procesu zařazení signály)

Osvojení dítěte z ciziny

- První pokusy z důvodu příliš obtížných podmínek osvojení pro české žadatele (Filipíny, Bulharsko, Afrika...)
- Zařazení Krajským úřadem
- Výlučně žádají z ciziny x po 3 letech předání dokumentace Úřadu
- Pohovor s Úřadem (možnosti – státy, finanční náročnost, psychologický pohovor – motivace)
- Zařazení do evidence Úřadu
- Postoupení žádosti zahraničnímu ústřednímu orgánu

První zkušenosti - Filipíny

- Přijímají i samožadatele
- Požadavek křesťanské víry
- Po výběru dítěte pouze rozhodnutí o umístění dítěte do péče budoucích osvojitelů – osvojení probíhá až v ČR
- Interakce aspoň 5 dní
- Méně dívek, více chlapců
- Rovnoměrné svěřování do různých států

Osvojení dítěte z ciziny

- Osvojení mimo Haagskou Úmluvu
- Osvojitelé si vše vyřídí v zemi původu dítěte
- DO ČR přivázejí rodný list dítěte, kde jsou již zapsáni jako rodiče
- Proveďte se zápis narození do zvláštní matriky v ČR
- Není žádná postadopční kontrola

Osvojení dítěte z ciziny - uznání

- Požadavek § 63 odst. 1 ZMPS – uznání rozhodnutí - osvojení musí být přípustné i podle hmotněprávních ustanovení českého práva
- Řízení o osvojení – účastníkem jen navrhovatelé (nikoli dítě), jde o civilní řízení (nikoli opatrovnické)
- První rozhodnutí - Kongo

„Přiosvojení“

- Osvojení manželem/manželkou rodiče
- V ČR – příslušnost dle ZMPS
- Nutno splnit podmínky stanovené právním řádem státu, jehož občanem je osvojenec, i státu, jehož občanem je osvojitel.
- Rodina (osvojitel, osvojenec) žije v cizině – ➡ obvykle příslušný soud v cizině

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Děkuji za pozornost